

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Zakoni in akti

Besedilo

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
<http://www.vlada.si/>

EVA: 2010-1611-0146
Številka: 00712-7/2011/8
Ljubljana, 17. 2. 2011

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

L J U B L J A N A

Vlada Republike Slovenije je na 121. redni seji dne 17. 2. 2011 določila besedilo:

- PREDLOGA ZAKONA O PREGLEDNOSTI FINANČNIH ODNOSOV IN LOČENEM EVIDENTIRANJU RAZLIČNIH DEJAVNOSTI,

ki vam ga pošiljamo v prvo obravnavo na podlagi 114. člena poslovnika Državnega zbora.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 235. člena poslovnika Državnega zbora določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- dr. Franc Križanič, minister za finance,
- Mateja Vraničar, državna sekretarka, Ministrstvo za finance,
- mag. Miranda Groff-Ferjančič, generalna direktorica, Ministrstvo za finance,
- Lea Jagodič Lekočević, vodja Sektorja za spremljanje državnih pomoči, sekretarka, Ministrstvo za finance,
- Nevenka Rebrica, vodja Sektorja za evidence in analize javnega sektorja, sekretarka, Ministrstvo za finance.

Mag. Helena KAMNAR
GENERALNA SEKRETARKA

PRILOGA: 1

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
<http://www.vlada.si/>

PRVA OBRAVNAVA
EVA 2010-1611-0146

PREDLOG ZAKONA O PREGLEDNOSTI FINANČNIH ODNOSOV IN LOČENEM EVIDENTIRANJU RAZLIČNIH DEJAVNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Računsko sodišče Republike Slovenije je izvedlo revizijo smotrnosti ravnanja Ministrstva za finance in Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve pri zagotavljanju preglednosti finančnih odnosov med organi oblasti in javnimi podjetji in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti v letih od 2006 do 2009 po sedaj veljavnem Zakonu o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/07 in 65/08; v nadaljnjem besedilu: ZPFOLERD). V svojem poročilu Zagotavljanje preglednosti finančnih odnosov in ločenega evidentiranja različnih dejavnosti št. 1202-5/2009/61 z dne 12. julija 2010 je naložilo popravilne

ukrepe. Med temi je naveden tudi popravilni ukrep, da je treba pripraviti predlog sprememb predpisov, v katerem naj bo opredeljeno vsaj:

- uskladitev določb glede posameznih kategorij poročevalcev po sedanjem ZPFOLERD: s tem bo zagotovljena enaka obravnava posameznih kategorij poročevalcev, ki dosegajo primerljivo višino letnih prihodkov;
- vsebina pojma javnih sredstev: s tem bo omogočen jasn prikaz javnih sredstev, ki so jih organi oblasti dodelili javnim podjetjem in izvajalcem s pravicami ali pooblastili;
- vsebina pojma načel stroškovnega računovodstva: s tem bo omogočena vsebinska presoja objektivnosti sodil, na podlagi katerih so prihodki, odhodki, sredstva in obveznosti do njihovih virov razporejeni na dejavnosti splošnega pomena in druge dejavnosti;
- datum, ko bodo poročevalci začeli poročati o transakcijah: s tem bo zagotovljena uporaba zakona v celoti.

Z ZPFOLERD je bila v slovenski nacionalni pravni red prenesena Direktiva Komisije 2006/111/ES z dne 16. novembra 2006 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij (UL L št 318 z dne 17. 11. 2006, str. 17; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2006/111/ES).

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilja sprejema zakona sta izvedba enega izmed popravilnih ukrepov, ki je bil v porezijskem poročilu št. 1202-5/2009/67 z dne 26. 10. 2010 ocenjen kot zadovoljiv, in prenos Direktive 2006/111/ES.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva načelo preglednosti in celovitosti ureditve področja glede obveznosti podjetij, ki jih Direktiva 2006/111/ES določa.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predloga zakona so: opredelitev pojmov, kakor so uporabljeni v Direktivi 2006/111/ES, in dodatnih pojmov, kakor jih zahteva Računsko sodišče RS, zagotovitev pravne podlage za ustrezno evidentiranje prejetih javnih sredstev v podjetjih, preprečitev prelivanja javnih sredstev za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena v druge dejavnosti in s tem njihovega nedovoljenega subvencioniranja ter razkritje prejetih javnih sredstev v podjetjih, ki so pod prevladujočim vplivom državnih organov ali organov samoupravnih lokalnih skupnosti, z namenom preprečitve nedovoljenih državnih pomoči in s tem nelojalne konkurence na skupnem trgu Evropske unije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javnofinančna sredstva.

4. ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA IZVAJANJE PREDLOGA ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU

Za izvajanje tega zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Velika Britanija

Skladnost predpisov Velike Britanije z Direktivo 80/723/EGS iz leta 1980 in njeno prvo spremembo v letu 1985 je bila zagotovljena z administrativnimi ukrepi v obliki uporabe že obstoječih računovodskih standardov oziroma ukrepov, s katerimi je bila zagotovljena uporaba instrumentov državnega finančnega nadzora. Spremembe in dopolnitve Direktive 80/723/EGS v letu 1993, ki je obveznost finančne preglednosti naložila tudi javnim podjetjem v proizvodnem sektorju z letnim prometom najmanj 250.000.000 EUR, so bile za Veliko Britanijo v glavnem neuporabne zaradi dejanskih razmer v proizvodnem sektorju – saj je privatizacija povzročila skoraj popoln umik države iz proizvodnega sektorja.

Sprememba Direktive 80/723/EGS iz leta 2000 v Veliki Britaniji še ni bila prenesena, proti Veliki Britaniji pa je Evropska komisija začela postopek, ki je trenutno ustavljen. Po navedbah njihovega ministrstva za trgovino in industrijo – Department of Trade and Industry (v nadaljnjem besedilu: britansko ministrstvo), ki je odgovorno za postopek prenosa Direktive 80/723/EGS, je položaj na področju javnih podjetij v glavnem spremenjen glede na stanje po letu 1993, saj se je povečalo število javnih podjetij, ki prejemajo javna sredstva, in javnih oblasti, ki takšna sredstva podeljujejo, zaznati pa je tudi rast obsega podeljenih sredstev in intenzivnejše podeljevanje posebnih in izključnih pravic s strani države ali javnih oblasti. Britansko ministrstvo za trgovino in industrijo je kot temeljno problematiko izpostavilo neustreznost do sedaj veljavnega načina prenosa, tj. s pomočjo administrativnih ukrepov zaradi intenzivnih sprememb dejanskega stanja na področju javnih podjetij v Veliki Britaniji, ter neprimernost takšnega načina prenosa za potrebe sprememb Direktive 80/723/EGS v letu 2000.

Britansko ministrstvo za trgovino in industrijo ugotavlja, da so upravni ukrepi glede uporabe posameznih računovodskih standardov neustrezni tako v primeru temeljne direktive in njenih sprememb iz leta 1985 in 1993 – zaradi povečanja števila javnih podjetij ter ponovnega vstopa države v javni proizvodni sektor – kakor tudi v primeru spremembe iz leta 2000, ki finančno preglednost nalaga tudi določenim kategorijam zasebnih podjetij glede podjetij, ki zagotavljajo storitve v splošnem gospodarskem interesu. Pri teh kategorijah podjetij je dosednji sistem prenosa neustrezen zaradi pomanjkljivosti ali premajhne učinkovitosti računovodskih standardov.

Britansko ministrstvo za trgovino in industrijo je pripravilo predlog sekundarne zakonodaje (uredba, The Financial Transparency (EC Directive) Regulations 2005), s sprejetjem katere bi bila prenesena celotna Direktiva 80/723/EGS skupaj z vsemi njenimi spremembami in dopolnitvami. Prednosti tega načina prenosa so: zagotovitev visoke ravni jasnosti glede obveznosti podjetij, ki jih direktiva ureja, dokončen in celovit prenos Direktive 80/723/EGS v Veliki Britaniji, kar bi posledično pomenilo višjo stopnjo finančne preglednosti, manj možnosti dodeljevanja nezakonitih državnih pomoči in boljši nadzor ter preprečevanje navzkrižnega subvencioniranja poslovnih dejavnosti subjektov, ki jih direktiva ureja. Vse navedeno bi prineslo tudi višjo raven konkurence in posledično višjo raven družbene koristi. Stroški takšnega načina prenosa za uporabnike sekundarne zakonodaje naj ne bi presegali 20.000.000 GBP, stroški pa bi se sčasoma zmanjševali, predvsem s pridobivanjem znanja in izkušenj pristojnih posameznikov v podjetjih, za katere bi uredba veljala.

Nemčija

V Nemčiji so del predzadnje spremembe Direktive 80/723/EGS iz leta 2000, ki se nanaša na ureditev preglednosti poslovanja podjetij, opredeljenih v točki (d) 2. člena direktive (to so podjetja, ki morajo voditi ločene račune – podjetja iz 86. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti), prenesli tako, da so sprejeli poseben zakon o prenosu Direktive 2000/52/ES. Zakon je bil sprejet 16. 8. 2001 veljati pa je začel 23. 8. 2001. Rok za prenos spremembe direktive iz leta 2000 je potekel 31. 7. 2001, tako da je Nemčija svojo takratno obveznost

izpolnila nekoliko po preteku roka.

Naslov sprejetega zakona je Gesetz zur Umsetzung der Richtlinie 2000/52/EG der Kommission vom 26. Juli 2000 zur Änderung der Richtlinie 80/723/EWG über die Transparenz der finanziellen Beziehungen zwischen den Mitgliedstaaten und den öffentlichen Unternehmen ali tako imenovani Transparenzrichtliniengesetz vom 16. august 2001 (BGBl. I S. 2141) – TranspRLG.

Za doseganje cilja direktive so v Nemčiji po sektorjih določili načela za oblikovanje internega računovodstva, saj je veljavna pravna ureditev podjetjem puščala proste roke pri vodenju računov (drugače kakor za zunanje obračunavanje). V nekaterih pravnih aktih, ki urejajo posamezne sektorje (npr. zakon o novi ureditvi energetskogospodarskega prava, zakon o telekomunikacijah, splošni zakon o železnica, uredba o knjigovodstvu v bolnišnicah itd.), pa so bila že tedaj določena pravila za ločeno računovodstvo. Zato je novi nemški zakon TranspRLG v 7. paragrafu določil, da ne vpliva na obveznosti v zvezi z obračunavanjem, knjigovodenjem, izkazi, hrambo in pošiljanjem podatkov, ki so določene v drugih zakonih.

Besedilo direktive je v zakon večinoma preneseno dobesedno. Nemški zakonodajalec ni želel posegati niti v nejasne pojme direktive, saj bi v nasprotnem primeru lahko prišlo do nezdružljivosti zakona z direktivo, njena razlaga pa je naloga skupnostne sodne prakse in ne nacionalnega zakonodajalca.

V prvem paragrafu prvi odstavek, ki določa za katera podjetja se zakon uporablja, v celoti ustreza opredelitvi podjetij iz točke (d) 2. člena Direktive 80/723/EGS. V zvezi s tem so predlagatelji zakona posebej opozorili, da je treba »podjetje, ki mora voditi ločene račune« razlagati v skladu s prakso skupnostnih sodišč na področju konkurence (to je s prakso v zvezi s 86. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti).

Tretji paragraf zadeva bistvo direktive – ločeno vodenje računov za različne dejavnosti podjetij, in sicer na eni strani za tiste dejavnosti, ki so navedene v 86. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ter na drugi strani za druge dejavnosti zasebnega prava.

Tretji paragraf v prvem odstavku ureja določbi drugega odstavka 1. člena in prvega odstavka člena 3.a Direktive 80/723/EGS. Direktiva in predlagatelj nemškega zakona navajata, da morajo države članice jasno določiti zgolj računovodska načela, v okviru katerih podjetja vodijo račune, in ne tudi natančnejših pravil, saj bi to lahko preveč oviralo računovodenje v posameznih podjetjih. Tretji paragraf v prvem odstavku določa še, da morajo podjetja voditi tudi zapise o ureditvi stroškov in prihodkov ter o s tem povezanih načelih, predvsem o merilih za odločanje o stroških in prihodkih, ki se nanašajo na več dejavnosti. Zadnja poved tega odstavka še določa, da se za zapise smiselno uporabljajo določbe 145. in 146. paragrafa nemškega predpisa o pobiranju davkov – Abgabenordnung.

Peti paragraf določa pristojnost za zbiranje podatkov, ki jih zahteva Evropska komisija. Obveznost držav članic za sporočanje podatkov Evropski komisiji je določena v tretjem odstavku 5. člena Direktive 80/723/EGS in s petim paragrafom je Nemčija delno uredila postopek sodelovanja – in sicer zbiranje podatkov od podjetij s strani pristojnih organov, medtem ko sodelovanje z Evropsko komisijo, ki je v pristojnosti zvezne vlade, določa deseti paragraf.

Peti paragraf v prvem odstavku določa, da lahko po deželnem pravu pristojni uradi od podjetij zahtevajo, da jim pošljejo podatke, ki jih zahteva Evropska komisija, pri čemer se smiselno uporablja peti odstavek 147. paragrafa predpisa o pobiranju davkov, ki ureja možnost sporočanja podatkov na nosilcih podatkov. V drugem odstavku petega paragrafa zakon v skladu z nemško ustavo pooblašča deželne vlade, da z uredbami določijo pristojne urade.

Sedmi paragraf določa, da določbe zakona TranspRLG ne posegajo v obstoječe določbe o obveznostih na področju računovodstva, knjigovodstva, hrambe, predložitve in pojasnil.

Deseti paragraf določa, kako poteka sodelovanje med Evropsko komisijo in Nemčijo takrat, ko Evropska komisija od Nemčije zahteva ustrezne podatke v zvezi z računovodstvom zadevnih podjetij. Kot organ, ki komunicira z Evropsko komisijo, je določena zvezna vlada, pri čemer to ne vpliva na pristojnost nemškega zveznega organa za varstvo konkurence – Bundeskartellamt, ki jo ima po 50. paragrafu nemškega zakona o preprečevanju omejevanja konkurence pri uporabi prvega odstavka 85. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti.

Nizozemska

Podobno kot Nemčija je tudi Nizozemska z zakonom prenesla Direktivo 2000/52/ES v delu, ki se nanaša na ureditev preglednosti poslovanja podjetij, opredeljenih v točki (d) 2. člena Direktive 80/723/EGS. Naslov zakona je Sprememba zakona o konkurenci (prenos spremembe Direktive ES o preglednosti). V zakon o konkurenci so tako dodali novo poglavje, in sicer poglavje 4.a z naslovom Finančna preglednost v posameznih podjetjih – Financial Transparency within Certain Undertakings.

Poglavje 4.a je sestavljeno iz petih delov, in sicer iz sekcij 25.a do 25.f. V teh določbah je Nizozemska prenesla vse določbe direktive, ki se nanašajo na podjetja, opredeljena v točki (d) 2. člena direktive, torej na podjetja, ki morajo voditi ločene račune.

Sekcija 25.b v prvem odstavku ureja zahtevo po vodenju določenih podatkov v podjetjih in opredeljuje, katera ta podjetja sploh so. Opredelitev je enaka tisti v točki (d) 2. člena Direktive 80/723/EGS. Drugi del prvega odstavka pomeni prenos člena 3.a Direktive 80/723/EGS, ki od držav zahteva, da zagotovijo, da določena podjetja ustrezno ločeno vodijo račune različnih aktivnosti. Pri tem je Nizozemska v celoti prenesla besedilo točk (a), (b) in (c) člena 3.a Direktive 80/723/EGS, tako da je te obveznosti naložila podjetjem. V drugem odstavku je navedena obveznost podjetij, da še pet let po koncu poslovnega leta, na katerega se podatki nanašajo, te podatke tudi hranijo. S tem je Nizozemska prenesla v svoj pravni red drugi odstavek 5. člena Direktive 80/723/EGS, ki od držav članic zahteva, da sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev tega, da so podatki Evropski komisiji na voljo še 5 let po poteku relevantnega poslovnega leta.

Sekcija 25.d ureja vsebino drugega odstavka 4. člena Direktive 80/723/EGS, ki določa, za katera podjetja, ki jih direktiva obravnava, so izvzeta. Pri tem gre za nekaj odstopanj od direktive, saj nizozemski zakon izključuje tudi podjetja, ki opravljajo dejavnosti, ki dosegajo v določbi navedeni prag, če ob tem opravljajo tudi dejavnosti, ki praga ne dosegajo, medtem ko direktiva izključuje zgolj dejavnosti, ki praga ne dosegajo, in ne tudi morebitnih drugih dejavnosti podjetja, ki prag dosegajo. Sporno je tudi besedilo o učinku na trgovanje med državami članicami. Direktiva namreč govori o potencialnem in ne dejanskem vplivu na trgovanje med državami članicami, kakor je zapisano v nizozemskem zakonu. Nasprotno kakor v direktivi je v nizozemskem zakonu še dodano pooblastilo ministru za gospodarstvo za spremembo denarnih zneskov (praga 40.000.000 EUR in 800.000.000 EUR), če je sprememba potrebna zaradi zavezujočega akta organa Evropske unije.

Sekcija 25.e ureja zahtevo po sporočanju podatkov držav članic Evropski komisiji iz tretjega odstavka 5. člena Direktive 80/723/EGS tako, da natančno določa postopek sporočanja podatkov. Podjetja morajo predsedniku nizozemskega organa za varstvo konkurence v roku, ki ga določi predsednik, sporočiti podatke, ki jih zahteva Evropska komisija, predsednik pa jih nato sporoči Komisiji.

Sekcija 25.f daje pooblastilo ministru za gospodarstvo, da, kadar to zahteva ustrezen prenos Direktive 2000/52/ES, izda uredbe z nadaljnjimi pravili v zvezi z uporabo poglavja o finančni preglednosti.

Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona je prilagojen prenosu in izvajanjem določb Direktive 2006/111/ES in ni v nasprotju s pravnim redom Evropske unije.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

Sprejetje zakona ne bo imelo drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

(1) S tem zakonom se ureja preglednost finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in:

- a) javnimi podjetji ter
- b) pravnimi osebami, samostojnimi podjetniki ali podjetnicami in zasebniki ali zasebnicami, ki na podlagi izključne ali posebne pravice ali javnega pooblastila izvajajo dejavnosti v splošnem interesu (v nadaljnjem besedilu: izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili).

(2) S tem zakonom se določa tudi način pridobivanja in obveznost posredovanja podatkov oziroma pridobivanje podatkov in poročil, ki se predložijo Evropski komisiji v zvezi s preglednostjo finančnih odnosov iz prvega odstavka tega člena.

2. člen (prenos direktive)

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Komisije 2006/111/ES z dne 16. novembra 2006 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij (UL L št 318 z dne 17. 11. 2006, str. 17).

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. javno podjetje je pravna oseba, ki izvaja tržno dejavnost in na katerega imajo lahko državni organi ali organi samoupravnih lokalnih skupnosti neposredni ali posredni prevladujoč vpliv. Za javno podjetje se šteje tudi:
 - javna kreditna institucija, ki deluje kot banka, hranilnica ali družba za izdajo elektronskega denarja, če izpolnjuje pogoje iz prvega stavka te točke, ter
 - javno podjetje v proizvodni dejavnosti, ki dosega najmanj 50 odstotkov vseh letnih čistih prihodkov iz proizvodne dejavnosti, če izpolnjuje pogoje iz prvega stavka te točke;
2. tržna dejavnost je pridobitna ali nepridobitna dejavnost, ki se financira s prodajo blaga in storitev na prostem ali reguliranem trgu ali nosi finančna tveganja iz povpraševanja na trgu;
3. prevladujoč vpliv je, kadar lahko država ali državni organi, en ali več samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno ali posredno prek drugega javnega podjetja izvajajo prevladujoči vpliv na podlagi večinskega deleža vpisanega kapitala, ali ima država ali državni organi, en ali več organov samoupravnih lokalnih skupnosti pravico nadzora večine ali lahko imenujejo več kakor polovico članov upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa;
4. proizvodne dejavnosti so dejavnosti, ki so po Standardni klasifikaciji dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: SKD) uvrščene v:
 - področje C – Predelovalne dejavnosti,
 - oddelek 58 Založništvo, ki spada na področje J – Informacijske in komunikacijske dejavnosti,
 - oddelek 38 Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi; pridobivanje sekundarnih surovin, ki spada na področje E – Oskrba z vodo; Ravnanje z odpadki in odpadki; Saniranje okolja;
5. izključne pravice so pravice do izvajanja tržne dejavnosti v splošnem interesu na določenem območju, ki so s pravico do nadomestila dodeljene z javnim pooblastilom enemu podjetju;
6. posebne pravice so pravice, ki jih država ali samoupravna lokalna skupnost za izvajanje tržne dejavnosti v splošnem interesu s pravico do nadomestila podeli omejenemu številu izvajalcev;
7. javno pooblastilo je pooblastilo, ki se neposredno ali z izbirnim postopkom podeli z ali na podlagi pravnega akta (na primer zakona, predpisa ali upravnega akta vlade ali samoupravnih lokalnih skupnosti);
8. nadomestilo je prihodek iz prodaje blaga in storitev na podlagi reguliranih ali kontroliranih cen, predpisanih tarif ali prispevkov tržnih dejavnosti, ki se izvajajo na podlagi podeljene pravice ali pooblastila, in prispevka ali prihodka iz povračil stroškov iz izvajanja naloženih obveznosti v splošnem interesu, ki niso vračunani v cene ali tarife;
9. javna sredstva so sredstva, ki jih ne glede na njihovo obliko državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti dodelijo javnemu podjetju ali izvajalcu z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili neposredno ali posredno prek drugega javnega podjetja;
10. posredni deleži in pravice v pravnih osebah pomenijo vse delnice, poslovne deleže in druge naložbe v pravne osebe ter ustanoviteljske, glasovalne in druge pravice v pravnih osebah, ki jih ima država, samoupravna lokalna skupnost ali javno podjetje prek drugega javnega podjetja, ki je neposredni lastnik deležev ali imetnik pravic.

II. OBVEZNOST EVIDENTIRANJA FINANČNIH ODNOSOV MED ORGANI OBLASTI IN JAVNIMI PODJETJI

4. člen (pregledni finančni odnosi med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti ter javnimi podjetji)

(1) Preglednost finančnih odnosov se nanaša na poročanje o dodelitvi in uporabi javnih sredstev za naslednje namene:

- a) poravnava izgub iz poslovanja;
- b) zagotovitev kapitala;
- c) nepovratna sredstva (subvencije, dotacije in podobno) ali posojila, dodeljena pod pogoji, ugodnejšimi od tržnih pogojev;
- d) zagotavljanje finančnih prednosti z odpovedjo dobičku ali izterjavi zapadlih dolgov (na primer z odpisom terjatev);

- e) odpoved običajnemu nadomestilu za uporabo javnih sredstev;
f) povračilo za finančna bremena, ki jih naložijo državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti.

(2) Javno podjetje, ki je prejelo javna sredstva iz prvega odstavka tega člena, mora v svojem poslovnem poročilu, ki je del letnega poročila, ki ga javno podjetje pripravi v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, ali po zakonu, ki ureja računovodstvo, v posebnem poglavju razkriti preglednost finančnih odnosov iz prvega odstavka tega člena.

5. člen

(hramba dokumentacije in podatkov v evidencah o finančnih tokovih javnih sredstev)

Javna podjetja morajo dokumentacijo s podatki o finančnih odnosih z državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in z drugimi javnimi podjetji ter podatke v evidencah o finančnih tokovih javnih sredstev hraniti najmanj pet let po koncu koledarskega ali obračunskega leta, ko so jim bila javna sredstva dodeljena. Če javno podjetje uporabi ta sredstva v poznejšem obračunskem letu, začne petletni rok teči po koncu tega obračunskega leta.

6. člen

(izjeme, za katere določbe tega poglavja ne veljajo)

Določbe tega poglavja ne veljajo za finančne odnose med državnimi organi in organi samoupravnih skupnosti in:

- javnimi podjetji, katerih letni čisti prihodek v dveh poslovnih letih pred poslovnim letom, v katerem so bila javna sredstva odobrena ali uporabljena, znaša manj kakor 40 milijonov evrov, ali javnimi kreditnimi institucijami, katerih bilančna vsota znaša manj kakor 800 milijonov evrov;
- Banko Slovenije;
- javnimi kreditnimi institucijami glede depozitov javnih sredstev, ki so jih državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti vložili pod običajnimi tržnimi pogoji.

III. OBVEZNOST LOČENEGA EVIDENTIRANJA RAZLIČNIH DEJAVNOSTI IZVAJALCEV Z IZKLJUČNIMI ALI POSEBNIMI PRAVICAMI ALI POOBLASTILI

7. člen

(preglednost finančnih odnosov pri izvajalcih
z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili)

(1) Izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili, ki poleg dejavnosti, ki jih opravljajo na podlagi pravic ali pooblastila, izvajajo še druge dejavnosti, vodijo ločene računovodske evidence po posameznih dejavnostih.

(2) Izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili iz prejšnjega odstavka ne smejo javnih in drugih sredstev, ki jih prejmejo v zvezi z dejavnostmi, ki jih opravljajo na podlagi pravic ali pooblastila, uporabiti za financiranje svojih drugih dejavnosti.

8. člen

(določitev sodil)

(1) Za vodenje ločenih računovodskih evidenc po posameznih dejavnostih se uporabljajo sodila. Sodila, ki so namenjena razporejanju posrednih stroškov po dejavnostih, temeljijo na računovodskih načelih.

(2) Pri razporejanju posrednih stroškov je treba uporabiti sodila, ki temeljijo na aktivnostih, ki te stroške povzročajo. Če teh aktivnosti ni mogoče določiti, se uporabijo sodila delitve posrednih stroškov na podlagi deleža neposrednih stroškov.

(3) Določitev in spremembo sodil sprejme organ nadzora posameznega izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom na predlog organa vodenja.

(4) Ista sodila se uporabljajo dosledno vsako poslovno leto.

(5) Ob zaključku leta se ugotovijo odmiki dejanskih stroškov od ocene na enoto proizvoda ali storitve.

9. člen

(revizija objektivne upravičenosti sodil)

(1) Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe enkrat letno, ob letni reviziji računovodskih izkazov, preveri revizor in poda pisno mnenje.

(2) Če izvajalec z izključno ali posebno pravico ni zavezan k obvezni reviziji računovodskih izkazov, ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe preveri revizor na podlagi pogodbe najpozneje do konca aprila tekočega leta za preteklo leto.

10. člen

(nadzor pristojnega ministrstva nad ustreznostjo sodil)

(1) Organ vodenja izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom o sprejetih in revidiranih sodilih seznani ministrstvo, pristojno za urejanje področja dejavnosti, za katerega je bila izvajalcu podeljena izključna ali posebna pravica ali pooblastilo (v nadaljnjem besedilu: pristojno ministrstvo), v roku 30 dni po izdaji mnenja revizorja iz 9. člena tega zakona. Pristojno ministrstvo lahko v roku 30 dni po prejemu obvestila o sprejetih in revidiranih sodilih ter mnenju revizorja zahteva, da organ nadzora ponovno odloča o njihovi ustreznosti.

(2) Če organ nadzora v roku 30 dni po prejemu zahteve pristojnega ministrstva iz prejšnjega odstavka ponovno ne odloči o ustreznosti sodil ali le-teh ne spremeni tako, da bi bila ustrezna, lahko pristojno ministrstvo začne postopek za odvzem izključne ali posebne pravice ali pooblastila.

11. člen

(hramba dokumentacije in podatkov v poslovnih knjigah)

Izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili morajo dokumentacijo s podatki o preglednosti finančne in organizacijske strukture ter podatke v poslovnih knjigah hraniti najmanj pet let po koncu poslovnega leta, na katerega se nanašajo podatki.

12. člen

(izjeme, za katere določbe tega poglavja ne veljajo)

Določbe tega poglavja ne veljajo za:

- a) izvajalce z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili, katerih letni čisti prihodek v dveh poslovnih letih pred poslovnim letom, v katerem uživajo izključno ali posebno pravico, znaša manj kakor 40 milijonov evrov, ali javne kreditne institucije z izključno ali posebno pravico, katerih bilančna vsota znaša manj kakor 800 milijonov evrov;
- b) izvajalce z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili, katerih nadomestilo za dejavnosti, ki jih izvajajo na podlagi izključne ali posebne pravice, je bilo določeno z merili objektivnosti, sorazmernosti in nepristranskosti. Pri tem se šteje, da nadomestilo za izvajanje dejavnosti na podlagi izključne ali posebne pravice ni določeno po merilih objektivnosti, sorazmernosti in nepristranskosti, če višine stroškov ali cen ali tarif niso bile določene na podlagi zbiranja konkurenčnih ponudb ali ekonomske analize stroškov in prihodkov primerljivega, dobro vodenega in poslujočega ter primerno opremljenega podjetja.

IV. OBVEZNOST POROČANJA MINISTRSTVU, PRISTOJNEMU ZA FINANCE

13. člen

(pristojnost za vodenje in posodabljanje seznamov)

(1) Za potrebe poročanja Evropski komisiji po temu zakonu ministrstvo, pristojno za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), vodi naslednje sezname:

1. seznam javnih podjetij v proizvodni dejavnosti in skupin javnih podjetij v proizvodni dejavnosti, katerih skupni letni čisti prihodek ali konsolidirani skupni letni čisti prihodek v zadnjem poslovnem letu presega 250 milijonov evrov;
2. seznam javnih podjetij, katerih skupni letni čisti prihodek v zadnjih dveh poslovnih letih pred dodelitvijo javnih sredstev presega 40 milijonov evrov, in javnih kreditnih institucij, katerih bilančna vsota v istem obdobju presega 800 milijonov evrov;
3. seznam izvajalcev z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili, katerih skupni letni čisti prihodek v zadnjih dveh poslovnih letih presega 40 milijonov evrov in nadomestilo za izvajanje dejavnosti na podlagi izključnih ali posebnih pravic ni bilo določeno z merili objektivnosti, sorazmernosti in nepristranskosti.

(2) Seznime iz prejšnjega odstavka ministrstvo vsako leto do 20. marca posodobi po stanju na dan 31. decembra preteklega leta.

14. člen

(pravica do podatkov za vodenje seznamov in nameni uporabe podatkov)

(1) Ministrstvo ima za potrebe vodenja seznamov pravico do vpogleda in neposrednega elektronskega pridobivanja vseh podatkov iz:

- sodnega in poslovnega registra Slovenije ter drugih evidenc in registrov, ki jih vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve,

- centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki ga vodi Centralna klirinško depotna družba, d. d. (v nadaljnjem besedilu: KDD), in pridobivanja podatkov o imetnikih vrednostnih papirjev iz tega registra,

- delniških knjig, ki jih vodi KDD, druga pooblaščenca organizacija ali posamezna delniška družba.

(2) Ministrstvo lahko podatke, ki se nanašajo na neposredne in posredne naložbe države in samoupravnih lokalnih skupnosti v pravne osebe, pridobljene v skladu s prejšnjim odstavkom, in podatke, pridobljene v skladu z naslednjim členom, uporablja za:

- vodenje centralne evidence naložb države in samoupravnih lokalnih skupnosti v pravne osebe,

- pripravo analiz in poročil v zvezi z vodenjem gospodarske in drugih politik države,

- izvajanje upravljanja z naložbami države v pravne osebe in posredovanje podatkov državnemu organu, pristojnemu za upravljanje z naložbami države v pravne osebe,

- preverjanje podatkov s podatki v poslovnih knjigah in premoženjski bilanci države,

- izvajanje obveznosti države po drugih zakonih in posredovanje podatkov državnemu organu, ki je pristojen za izvajanje obveznosti države po drugem zakonu,

- ugotavljanje, ali se posamezna naložba države v pravno osebo po določbah drugih zakonov uvršča med posredne naložbe države,

- poročanje mednarodnim organizacijam, v katere je država že vključena ali se vključuje (kakršne so Evropska unija, OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter podobne), in

- poročanje institucijam, s katerimi država sodeluje (kakršne so rating agencije, Eurostat, Mednarodni denarni sklad, Svetovna banka, Statistični urad Republike Slovenije, Banka Slovenije, Računsko sodišče Republike Slovenije in podobne).

15. člen

(obveznost sporočanja podatkov)

(1) Za ugotavljanje prevladujočega vpliva iz 3. točke 3. člena tega zakona se poleg deležev vpisanega kapitala seštevajo tudi ustanoviteljske in glasovalne pravice države in samoupravnih lokalnih skupnosti ter drugih lastnikov, delničarjev ali ustanoviteljev, nad katerimi imajo država in samoupravne lokalne skupnosti neposredno ali posredno prevladujoč vpliv.

(2) Za ugotovitev prevladujočega vpliva morajo:

- državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti sporočiti podatke o vseh svojih neposrednih deležih ter ustanoviteljskih in glasovalnih pravicah v pravnih osebah ter o pravnih aktih, ki urejajo finančno sodelovanje, ali o predpisih, v katerih jim je zagotovljen prevladujoč vpliv;

- javna podjetja sporočiti podatke o vrsti in višini vseh neposrednih in posrednih deležih ter ustanoviteljskih in glasovalnih pravicah v pravnih osebah ter o pravnih aktih, ki urejajo finančno sodelovanje, ali o predpisih, v katerih jim je zagotovljen prevladujoč vpliv in

- pravne osebe, ki jih pozove ministrstvo, sporočiti podatke o svoji lastniški strukturi.

Podatke iz prejšnjega stavka morajo po stanju na zadnji dan preteklega leta sporočiti ministrstvu do konca februarja tekočega leta ali v osmih delovnih dneh od prejema poziva ministrstva.

(3) Državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti morajo ministrstvu najpozneje do konca februarja tekočega leta sporočiti podatke o dodeljenih izključnih ali posebnih pravicah ali pooblastilih in podatke o tem, ali izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili opravljajo tudi druge dejavnosti.

(4) Preseganje vrednosti letnih čistih prihodkov ali bilančne vsote iz 13. člena tega zakona ugotavlja ministrstvo na podlagi javno dostopnih evidenc, evidenc Banke Slovenije za javne kreditne institucije in Agencije za zavarovalni nadzor, za zavarovalnice.

(5) Javna podjetja v proizvodni dejavnosti in skupine javnih podjetij v proizvodni dejavnosti, uvrščeni v seznam iz 1. točke prvega odstavka 13. člena tega zakona:

- ki objavljajo letna poročila, morajo svoje letno poročilo poslati ministrstvu v petih delovnih dneh po njegovi objavi,

- ki ne objavljajo letnih poročil, morajo svoje letno poročilo poslati ministrstvu v šestih mesecih po izteku poslovnega leta.

(6) Javna podjetja in skupine javnih podjetij iz prejšnjega odstavka morajo ministrstvu v okviru letnega poročila ali v okviru samostojnega

poročila poslati podatke o:

- zagotavljanju osnovnega kapitala ali kvazikapitalskih sredstev, podobnih trajnemu kapitalu, z navedbo načina dodelitve (navadne ali prednostne delnice, delnice z odloženim izplačilom dividend ali zamenljive delnice in obrestne mere; pripadajoče dividende ali pravice do zamenjave, ki ga javnemu podjetju neposredno zagotovi država in samoupravna skupnost, ali ga posredno zagotovijo druga javna podjetja in javne kreditne institucije;
- dodeljevanju nepovratnih donacij in donacij, ki se vrnejo v določenih okoliščinah;
- dodeljevanju posojil, vključno z limiti in predplačili za vložke kapitala, z določenimi obrestnimi merami in pogoji posojila in morebitnim jamstvom, ki ga posojilodajalcu daje javno podjetje, ki prejme posojilo;
- jamstvih, ki jih javnemu podjetju dajo državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti za posojila, z navedbo pogojev in stroškov, ki jih ima javno podjetje za takšna posojila;
- izplačanih dividendah in zadržanih dobičkah;
- drugih oblikah dodeljevanja javnih sredstev, kakor je zlasti odpis sredstev, ki jih javno podjetje dolguje državi in samoupravnim lokalnim skupnostim, vključno med drugim z odpisom vračila posojil, dotacij, plačila davkov na dobiček javnega podjetja ali prispevkov za socialno zavarovanje in drugih podobnih stroškov.

(7) Za skupine javnih podjetij v proizvodni dejavnosti se ministrstvu pošljejo ločena letna poročila in poročila iz petega in šestega odstavka tega člena za vsako hčerinsko podjetje v proizvodni dejavnosti posebej, vključno s hčerinskimi podjetji, ki se nahajajo v drugih državah članicah, kakor tudi za matično družbo, če se ta uvršča v proizvodno dejavnost. Poleg transakcij z državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti se navedejo podrobni podatki o vseh morebitnih transakcijah znotraj skupine in med skupinami javnih podjetij.

(8) Za javna podjetja, ki svoje iste ali tesno povezane dejavnosti razdelijo na več pravno ločenih podjetij, se v poročilu ministrstvu lahko pošlje konsolidirano poročilo, razen v primerih finančnih matičnih družb, ko konsolidirano poročilo ne zadostuje in je treba poslati še letna poročila.

(9) Javna podjetja, izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili ter državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti ministrstvu v roku osmih delovnih dni po prejemu njegovega zahtevka pošljejo vse podatke in pojasnila, ki jih zahteva Evropska komisija.

(10) Minister oziroma ministrica, pristojen oziroma pristojna za finance, lahko podrobneje določi roke, načine evidentiranja in poročanja podatkov ter postopke poročanja in pridobivanja podatkov in dokumentacije po tem zakonu.

V. OBVEZNOST POROČANJA EVROPSKI KOMISIJI

16. člen

(pristojnost za poročanje Evropski komisiji)

Za poročanje Evropski komisiji po tem zakonu je pristojno ministrstvo.

17. člen

(poročanje Evropski komisiji)

(1) Ministrstvo mora do 31. marca vsako leto Evropski komisiji predložiti seznam javnih podjetij v proizvodni dejavnosti in skupin javnih podjetij v proizvodni dejavnosti iz 1. točke prvega odstavka 13. člena tega zakona, ki vsebuje tudi podatke o njihovih letnih čistih prihodkih preteklega poslovnega leta.

(2) Ministrstvo mora vsako leto v 15 delovnih dneh po datumu objave letnega poročila posameznega javnega podjetja v proizvodni dejavnosti ali skupine javnih podjetij v proizvodni dejavnosti, vendar najpozneje devet mesecev po izteku poslovnega leta posameznega javnega podjetja v proizvodni dejavnosti ali matične družbe skupine javnih podjetij v proizvodni dejavnosti, Evropski komisiji predložiti letna poročila in podatke iz petega in šestega odstavka 15. člena tega zakona.

(3) Ministrstvo mora Evropski komisiji na njeno zahtevo poslati podatke ali dokumentacijo v zvezi z javnimi podjetji in izvajalci z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom, uvrščenimi v sezname iz 13. člena tega zakona.

XI. NADZOR NAD IZVAJANJEM ZAKONA

18. člen

(nadzor nad izvajanjem zakona)

(1) Nadzor nad izvajanjem tega zakona opravlja Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna (v nadaljnjem besedilu: UNP).

(2) UNP lahko pri izvajanju nadzora zahteva poročila in informacije ali opravi pregled poslovanja pri državnih organih, organih samoupravnih lokalnih skupnostih, javnih podjetjih in izvajalcih z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili.

XII. KAZENSKÉ DOLOČBE

19. člen

(kazenske določbe)

(1) Z globo od 6.000 do 20.000 eurov se za prekršek kaznuje javno podjetje:

- če v svojem letnem poročilu ne razkrije podatkov v skladu s 4. členom tega zakona;
- če ne hrani dokumentacije in podatkov v skladu s 5. členom tega zakona.

(2) Z globo od 6.000 do 20.000 eurov se za prekršek kaznuje izvajalec z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom:

- če ne vodi ločene računovodske evidence v skladu s prvim odstavkom 7. člena tega zakona;
- če javna in druga sredstva, ki jih prejme v zvezi z dejavnostmi, ki jih opravlja na podlagi izključnih ali posebnih pravic ali pooblastila, uporabi za financiranje svojih drugih dejavnosti, v nasprotju z drugim odstavkom 7. člena tega zakona;
- če ne določi in ne uporablja sodil v skladu z 8. členom tega zakona;
- če ne seznani pristojnega ministrstva o sodilih ali če jih ne popravi v skladu z zahtevo pristojnega ministrstva, kakor to določa 10. člen tega

zakona;

- če ne hrani dokumentacije in podatkov v skladu z 11. členom tega zakona.

(3) Z globo od 6.000 do 20.000 eurov se za prekršek kaznujeta javno podjetje in izvajalec z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom, če ministrstvu ne poroča v skladu s 15. členom tega zakona.

(4) Z globo od 300 do 4.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba subjektov iz prejšnjih odstavkov tega člena, ki stori prekršek iz prejšnjih odstavkov tega člena, ter odgovorna oseba iz državnega organa in organa samoupravne lokalne skupnosti, če ministrstvu ne poroča v skladu s 15. členom tega zakona.

VIII. KONČNI DOLOČBI

20. člen (prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/07 in 65/08).

21. člen (veljavnost)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

1. člen

Ta člen določa vsebino in namen zakona.

2. člen

Ta člen ureja prenos Direktive Komisije 2006/111/ES z dne 16. novembra 2006 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij (UL L št 318 z dne 17. 11. 2006, str. 17), ki je kodificirala in razveljavila Direktivo Komisije 80/723/EGS in njene spremembe, razen v delu, ki se nanaša na obveznosti držav članic glede rokov za prenos direktiv v nacionalni pravni red.

3. člen

V tem členu so opredeljeni pojmi, ki so uporabljeni v zakonu, kakor so opredeljeni v Direktivi 2006/111/ES (v nadaljnjem besedilu: direktiva), ter drugi pojmi, ki so potrebni pri izvajanju zakona.

Pojem javno podjetje po direktivi zajema drugačno opredelitev pravnih oseb, kakor je to v slovenskem pravnem redu. Zakon o gospodarskih javnih službah namreč ta pojem uporablja za pravne osebe, organizirane kot gospodarske družbe, v katerih je ustanovitelj država ali lokalna skupnost, ki ima tudi večinski delež v kapitalu javnega podjetja, in opravlja gospodarsko javno službo. Javno podjetje po direktivi ne zahteva, da bi pravna oseba opravljala gospodarsko javno službo.

Javno podjetje po direktivi mora biti zgolj pod prevladujočim vplivom državnega organa ali organa samoupravne lokalne skupnosti in to neposredno ali posredno. Prevladujoč vpliv lahko nastane zaradi: – lastništva (če ima na primer v kapitalu neke pravne osebe država 20 %, Kapitalska družba PIZ d. d. 10 % (ki je v 100-odstotni lasti države), Slovenska odškodninska družba 10 % (ki je v 100-odstotni lasti države) in tri občine skupaj 15 %, je seštevek deležev 55 %, kar predstavlja prevladujoč vpliv javnih oblasti);

– finančnega sodelovanja (na primer država zagotovi sredstva za nek projekt pravne osebe in dokler projekt traja, ima v pogodbi o financiranju zagotovljeno, da lahko imenuje več kakor polovico članov uprave, upravnega ali nadzornega organa v tej pravni osebi) ali

– predpisov in drugih pravnih aktov, ki jih urejajo (na primer država si v posebnem zakonu zagotovi, da lahko imenuje več kakor polovico članov uprave, upravnega ali nadzornega organa v družbah, ki jih zakon ureja, ali si to zagotovi v statutu posamezne družbe).

Po direktivi se namreč predpostavlja, da imajo javne oblasti (tj. državni organi ali organi samoupravnih lokalnih skupnosti) prevladujoč vpliv, kadar imajo neposredno ali posredno večinski delež vpisanega kapitala pravne osebe, nadzorujejo večino glasovalnih pravic ali lahko imenujejo več kakor polovico članov uprave, upravnega ali nadzornega organa.

Zato bo treba zbrati vse neposredne naložbe države, samoupravnih lokalnih skupnosti in javnih podjetij ter njihove posredne naložbe, tj. neposredne naložbe tistih pravnih oseb, na katere imajo država, samoupravne lokalne skupnosti ali javna podjetja prevladujoč vpliv (kakor so npr. hčerinske družbe).

Pri javnih podjetjih ne gre le za gospodarske družbe, temveč tudi zavode in druge pravnoorganizacijske oblike, ki jih pozna slovenski pravni red.

Izvajalci z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom morajo voditi ločene računovodske evidence za svoje različne dejavnosti. To so tiste pravne osebe, ki hkrati izvajajo regulirane in neregulirane dejavnosti. Regulirane dejavnosti so tiste, ki se izvajajo na podlagi izključnih ali posebnih pravic, ali pa so bile za njihovo izvajanje posebej ustanovljene in pooblaščen pravne osebe, ki izvajajo javne gospodarske službe, javne službe ali dejavnosti v javnem interesu.

4. člen

Ta člen določa preglednost finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji.

V uvodnih določbah direktive Evropska komisija navaja, da mora po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti zagotavljati, da države članice podjetjem, tako javnim kakor zasebnim, ne dodeljujejo pomoči, ki so nezdružljive s skupnim trgom. Ker Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti ne posega v predpise, ki urejajo sistem lastništva v državah članicah, in je treba zato zagotoviti enako obravnavo zasebnih in javnih podjetij, ker utegne zapletenost finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji ovirati izvajanje te obveznosti, bo uporaba pravil v zvezi z državnimi pomočmi mogoča le, če ti finančni odnosi postanejo pregledni. Taka preglednost naj bi pri javnih podjetjih omogočila jasno razlikovanje med vlogo države kot organom oblasti in njeno lastniško vlogo.

Direktiva zahteva, da države članice zagotovijo, da so finančni odnosi med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji pregledni, kakor določa direktiva. V ta namen je treba zavezati javna podjetja, da ustrezno evidentirajo dodelitev in uporabo javnih sredstev, kakor tudi, ali so bila javna sredstva dodeljena neposredno ali posredno.

Direktiva podrobneje našteva, katere informacije o finančnih odnosih med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji morajo biti pregledne, in sicer: če državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti javnemu podjetju zagotovijo javna

sredstva za poravnavo izgub iz poslovanja, če mu zagotovijo kapital, če mu dodelijo nepovratne dotacije, če mu dodelijo posojila pod ugodnimi pogoji, če se državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti odpovejo dobičku ali odpisejo dolgove (iz posojil, iz uporabe javnih sredstev ali iz obveznih dajatev, to je iz davkov in prispevkov) in s tem javnemu podjetju zagotovijo finančno prednost (podjetje izkaže izredne prihodke). V zvezi s tem morajo javna podjetja ustrezno evidentirati transferje javnih sredstev in o njih poročati v svojih letnih in konsolidiranih letnih poročilih.

5. člen

Direktiva zahteva, da so informacije o finančnih odnosih med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti in javnimi podjetji na voljo Evropski komisiji pet let po uporabi dodeljenih javnih sredstev.

6. člen

Ta člen določa izjeme, za katere določbe preglednosti finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, ki so opredeljene v 4. in 5. členu zakona, in javnimi podjetji ne veljajo.

Izjeme navaja direktiva. Glede teh javnih podjetij preglednosti finančnih odnosov po tej direktivi ni treba izvajati. Med izjeme spadajo: centralna banka, kreditne institucije, ki se uvrščajo med javna podjetja, vendar državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti vanje vlagajo depozite pod običajnimi tržnimi pogoji, javna podjetja, katerih ponudba storitev ne more občutno vplivati na trgovino med državami članicami, in javna podjetja, katerih letni čisti prihodek zadnjih dveh obračunskih let je manjši od 40 milijonov evrov, ali javne kreditne institucije, katerih bilančna vsota ne presega 800 milijonov evrov.

7. člen

Ta člen določa preglednost finančne in organizacijske strukture izvajalcev z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili.

Direktiva zahteva, da države članice zagotovijo, da je finančna in organizacijska struktura vsakega podjetja, ki mora voditi ločene račune (to so izvajalci storitev splošnega gospodarskega pomena, ki opravljajo storitve na podlagi pooblastila, ali razpolagajo z izključnimi ali posebnimi pravicami za opravljanje dejavnosti), pravilno izražena, tako da so odhodki in prihodki povezani s posamezno različno dejavnostjo in da so znane vse podrobnosti metod, na podlagi katerih so odhodki in prihodki razdeljeni ali dodeljeni med različne dejavnosti. Vendar se ta zahteva direktive ne nanaša na dejavnosti, za katere je Evropska skupnost sprejela posebne predpise, niti ne zmanjšuje obveznosti držav članic ali podjetij, ki izhajajo iz Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ali posebnih predpisov.

8. člen

Ta člen določa, da morajo izvajalci z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili, ki jih določa 7. člen zakona, določiti sodila, ki so namenjena razporejanju posrednih stroškov po dejavnostih in temeljijo na načelih računovodstva.

Direktiva podrobneje razlaga, kaj morajo ukrepi držav članic zagotoviti: da je v podjetju računovodstvo vodeno ločeno po različnih dejavnostih, da so vsi odhodki in prihodki pravilno razdeljeni med različne dejavnosti ali dodeljeni k posamezni dejavnosti po načelu objektivne upravičenosti, ta sodila pa se morajo dosledno uporabljati, ter da morajo biti računovodska pravila, po katerih se vodi ločeno računovodstvo, jasno predpisana.

9. člen

Ta člen določa, da mora ustreznost in pravilnost sodil, ki jih določa 8. člen zakona, enkrat letno preveriti revizor. Revizor preveri ustreznost in pravilnost sodil in izda pisno mnenje ob reviziji računovodskih izkazov, če pa izvajalec z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom ni zavezan k obvezni reviziji računovodskih izkazov, revizor vsako leto revidira sodila do konca aprila.

10. člen

Ta člen določa, da mora organ vodenja izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom o sprejetih in revidiranih sodilih seznaniti pristojno ministrstvo, in sicer v roku 30-ih dni po izdaji mnenja revizorja. Pristojno ministrstvo preveri, ali so sodila ustrezno določena ali ne. Če namreč sodila niso pravično določena, prihaja do prelivanja javnih sredstev, dodeljenih za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, v tržne dejavnosti in s tem do nelojalne konkurence na trgu ali do drugih zlorab (npr. v javnih zavodih so zaposleni dodatno nagrajeni za opravljanje tržne dejavnosti, zato se pod pojem »tržne dejavnosti« marsikje dodajajo aktivnosti, ki bi sodile med javno službo). Če pristojno ministrstvo ugotovi, da sodila niso ustrezna, ima pravico zahtevati, da organ nadzora ponovno odloča o njihovi ustreznosti.

11. člen

Direktiva zahteva, da so podatki v zvezi s finančno in organizacijsko strukturo izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom (o ločenem računovodstvu različnih dejavnosti) na voljo Evropski komisiji pet let po koncu poslovnega leta, na katerega se nanašajo podatki.

12. člen

Ta člen določa izjeme, za katere določbe preglednosti finančne in organizacijske strukture pri izvajalcih z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili ne veljajo.

Direktiva navaja izjeme, katerim izvajalcem preglednosti finančne in organizacijske strukture po tej direktivi ni treba izvajati. Med izjeme spadajo: izvajalci, katerih ponudba storitev ne more občutno vplivati na trgovino med državami članicami, izvajalci, katerih letni čisti prihodek zadnjih dveh poslovnih let pred poslovnim letom, v katerem uživajo posebno ali izključno pravico ali so pooblaščenici za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, je manjši od 40 milijonov evrov ali če gre za javne kreditne institucije, katerih bilančna vsota ne presega 800 milijonov evrov, in izvajalci, ki so bili pooblaščenici za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, če jim je bilo nadomestilo v kakršni koli obliki določeno za primerno obdobje po odprtem, preglednem in nepristranskem postopku.

Ker direktiva zavezuje k preglednosti le tiste izvajalce, ki izvajajo različne dejavnosti, se med izjeme izrecno uvrščajo tudi tisti izvajalci, ki opravljajo samo storitve splošnega gospodarskega pomena po pooblastilu, ne pa tudi drugih dejavnosti (to so na primer javni zavodi, ki ne opravljajo tržne dejavnosti).

13. člen

Ta člen določa pristojnost ministrstva za vodenje in posodabljanje seznamov za poročanje Evropski komisiji. Ministrstvo bo sezname pripravilo na podlagi poročanja državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih podjetij in izvajalcev z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili v skladu s 15. členom zakona ter na podlagi evidenc in registrov, ki so navedeni v 14. členu zakona. Ministrstvo bo informativne in končne seznime objavljalo na svoji spletni strani, da bodo v pomoč zavezancem po tem zakonu pri izvajanju določb tega zakona.

14. člen

Ta člen daje ministrstvu pravico do vpogleda in neposrednega pridobivanja podatkov iz registrov in evidenc, ki jih vodita Agencija za javnopravne evidence in storitve in Centralna klirinško depotna družba, d. d. Pridobljene podatke bo ministrstvo uporabilo pri ugotavljanju, ali se posamezna pravna oseba uvršča med javna podjetja po tem zakonu, ter v druge namene, kakor je navedeno v drugem odstavku tega člena. Druge namene uporabe teh podatkov je določal že dosedaj veljavni zakon. V nadaljevanju je obrazloženi nekaj primerov teh drugih namenov uporabe podatkov.

Ministrstvo za finance vodi centralno evidenco finančnega premoženja države in podatki, ki jih ministrstvo pridobi v skladu s tem zakonom, bodo služili kot eden izmed virov podatkov za vodenje te centralne evidence.

Vlada v okviru vodenja svoje gospodarske in drugih politik sprejema priporočila, ki se nanašajo na neposredne in posredne naložbe države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Taka priporočila so na primer:

- glede sejnin - sklep vlade št. 10007-1/2011/2 z dne 6. 1. 2011 »Sklep o priporočilih glede nagrajevanja članov organov nadzora v gospodarskih družbah v zvezi z omejevanjem učinkov finančne krize«, ki se nanaša na nagrajevanje vseh članov nadzornih svetov in vseh zunanjih članov upravnih odborov v gospodarskih družbah, ki so v delni ali celotni neposredni ali posredni lasti Republike Slovenije in drugih oseb javnega prava (samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih skladov ipd.);

- glede omejitev plač – sklep vlade št. 01002-5/2010/2 z dne 2. 7. 2010 »Priporočila v zvezi z omejitvijo plač in osebnih prejemkov zaposlenih v javnih podjetjih in gospodarskih družbah, ki opravljajo gospodarske javne službe. Priporočila veljajo za javna podjetja in gospodarske družbe, ki so v neposredni večinski lasti države ali samoupravnih lokalnih skupnosti, za njihove odvisne družbe (hčerinske družbe) ter vse nadaljnje odvisne družbe (družbe vnukinje, pravnukinje itd.)«.

Da bi bilo mogoče analizirati, v katerih gospodarskih družbah konkretno naj bi se priporočila upoštevala, opraviti poizvedbe ali so bila priporočila upoštevana ter poročati, v

kolikšni meri so se dejansko v praksi upoštevala, je treba ugotoviti celotno razvejano verigo odvisnih družb države in samoupravnih lokalnih skupnosti. V ta namen se bodo uporabljali podatki pridobljeni po tem zakonu.

Nekateri drugi zakoni vsebujejo določbe, ki se nanašajo na pravne osebe v lasti države ali samoupravnih lokalnih skupnosti, ne urejajo pa, kateri organ to ugotavlja. V praksi se pojavljajo vprašanja, naslovljena na Ministrstvo za finance, glede na to, da vodi centralno evidenco finančnega premoženja države, vendar le-ti podatki za odgovore na ta vprašanja ne zadoščajo. Primer takega zakona je na primer Zakon o političnih strankah (Uradni list RS, št. 62/94, 13/98 - Odl. US, 1/99 - ZNIDC, 24/99 - Odl. US, 70/00, 51/02, 94/02 - Odl. US, in 69/05, 103/07), ki v svojem 25. členu določa: »Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, pravne osebe javnega prava, humanitarne organizacije, verske skupnosti, javna podjetja, kot jih določa zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov, gospodarske družbe, v katerih ima država ali samoupravna lokalna skupnost več kot 25% delež v kapitalu, in družbe, v katerih imajo te družbe večinski delež, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja gospodarske družbe, ne smejo financirati strank.«

Z določili Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 38/10) je za upravljanje s kapitalskimi naložbami države (tj. naložbami v gospodarske družbe) postala pristojna Agencija za upravljanje s kapitalskimi naložbami Republike Slovenije. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2011 in 2012 (Uradni list RS, št. 96/10 in 4/11) pa določa, da je Ministrstvo za finance do višine 25.000 eurov pristojno za upravljanje s kapitalskimi naložbami, pridobljenimi v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, zakonom, ki ureja dedovanje, zakonom, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij ter za upravljanje s kapitalskimi naložbami v mednarodnih finančnih institucijah. Podatki pridobljeni po tem zakonu, bodo eden izmed virov podatkov za namene izvajanja navedenega upravljanja.

15. člen

Ta člen določa obveznost poročanja državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih podjetij in izvajalcev z izključnimi ali posebnimi pravicami ali pooblastili ministrstvu, da to lahko vodi sezname iz 13. člena tega zakona in izvaja obveznosti Republike Slovenije poročanja Evropski komisiji skladno s 17. členom tega zakona.

16. člen

Ta člen določa, da je za poročanje Evropski komisiji po tem zakonu pristojno ministrstvo.

17. člen

Ta člen določa način, vsebino in roke za poročanje ministrstva Evropski komisiji.

18. člen

Ta člen določa, da nadzor nad izvajanjem tega zakona opravlja UNP.

19. člen

Ta člen določa globe ob storjenih prekrških.

Države članice Evropske unije morajo na podlagi 10. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti sprejeti vse ustrezne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe ali so posledica ukrepov institucij Evropske unije, torej tudi te direktive. V skladu s pravom Evropske unije se upošteva načelo, da je treba enako urejati domače in skupnostne primere, pri čemer mora biti sankcija učinkovita, sorazmerna in zastraševalna.

Globa za pravne osebe je določena do višine 20.000 EUR, kakor jo je določila Nemčija. Globa za pravno osebo in globa za odgovorno osebo pravne osebe sta v okviru glob, kakor jih v 686. členu določa zakon o gospodarskih družbah, ki je glede letnih poročil AJPes s tem zakonom primerljiv.

20. člen

Ta člen določa razveljavitev sedaj veljavnega zakona, ki ureja področje preglednosti finančnih odnosov ter ločenega evidentiranja različnih dejavnosti.

21. člen

Ta člen določa uveljavitev zakona, za katero je predviden običajni rok, to je petnajsti dan po objavi.

*****Del besedila ni objavljen v podatkovni zbirki - celotno besedilo je v priponki*****